

Obama (Bin Laden), Lyóbarát és a Szakállas Európa

Töredékek, 2014

Fasiszta az, aki a maga népének más elbánást kíván, mint a többi népnek. Fasiszta tehát az is, aki egy népnek kevesebbet enged, mint a magáénak vagy a többinek. Elhűlők, hogy hány olyan magyar emberrel találkoztam, aki a magyar népnek kevesebbet enged, mint a többinek. Ezek mind fasiszták. Lehetnek-e ebben az értelemben – magyarok?

(Illyés Gyula)

Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak.

(Pál Ef. 6/12)

EZERKILENC SZÁZTIZENNÉGY Mániás teÓriások hevén derülve: lassan oda jutunk, hogy Szent István királyunk is szabadkőműves volt, s ezért számolt le a koppányi magyarsággal. Sebaj, más géniuszok mellett Ady is kibírja a peccés piszkolódást; egyedül tusakodásainak, látomásainak igazsága, beteljesülése fontos annak, aki sorsunk mai és holnapj gondjaival küszködik. Mert lehet-e érvényesebben kifejezni annak a képtelen, abszurd XX. századnak a kezdetét, miként ő felidézte? „...Kigyúlt öreg méhesünk, / legszebb csikónk lábát törte, / Álmomban élő volt a holt, / Jó kutyánk, Burkus, elveszett, / SMári szolgálónk, a néma / Hirtelen hars nótákat dalolt: / Különös, / Különös nyár-éjszaka volt” (*Emlékezés egy nyár éjszakára*). S vajon Kuncz Aladár nem ezt az apokaliptikus omlottságot élte meg Párizsban, amikor francia-hívőségében megroppanva maga is „a rongyosok, kitagadottak és megalázottak menetében” tudhatta magát, midőn a Gare d’Ivry pályavarra parancsoltatott, és egy marhavagonban elindult rabságos holnapjába. Ady a csucsai kastély alatt zakatoló vonatokból a „Halálba loholó” vén bakák dalolását hallja, s ez idő tájban a Budapesten átutazó Franz Kafka idézte naplójában: „A zsinóros mentéjű huszár a pályaudvaron táncol, és úgy rakosgatja a lábát, mint egy vásári ló. Elbúcsúzik egy elutazó hölgytől.” S ez a pályaudvar öt év múlva trianoni szaggatottságunkban

ABLONCZY LÁSZLÓ (1945) a Nemzeti Színház korábbi igazgatója (1991–1999); legutóbbi kötete: „*Templom, parlament, Kínpad: megannyi színpad*” – *ÁVH-s (be)súgókkal* (2014).

marhavagonokba zsúfolódott honfitársaink nyomorlágere. A doberdói harctérről szülőföldjükre vonatkozó, hazafosztott székelyek, mint Sütő András gyakran említette, búcsúélményként még Pesten megnézhatték a királyi ékszereket. Történelmi összegzésnek is aforisztikusan talál Freud vélekedése: a magyarok meggyilkolták legkiválóbb politikusukat, s elnökké emelték a leghitványabb grófort. Egy évszázad múltán oda jutottunk, hogy a Brüsszelbe igyekvő szerbek a Gavrilo Princip nevű terroristának szobrot emelnek; a tömeggyilkos Seselj az európai jogot felügyelő bíróság hazaengedi; Csurog és további három falu magyar áldozatait a szerb elnök méltóztatik a kollektív bűnösség vádjából felmenteni; Szlovákiában Beneš gyűlölettvénye változatlan; a háborús Ukrajnában holnapját szorongja a magyarság; Romániában Klaus Johannis elnökké választásával a nemzetiségi kérdés diadalo sikerrel elintéztetett. Egy hét se múlik el, s a Mikó Kollégium elorzása jelképes sorsa a romániai magyarság mai hogylétének, de ez senkit se érdekel Európában.

„Hej, rigó, rigó...” és a „rongyosra nyűtt primáshegedű” visszatérő históriás mélységben is idézett képek Tibor Fischer könyvében (*A magyar Tigris*. Ford. Farkas Á. I. Bp., 2014, Helikon). Párizsban beszélgettem olyan magyarral, aki a második világháborúban lovasszázad tagjaként karddal rohamozta az orosz tankokat. Fájdalomba hullott ernyedtség, avagy nótás huszársággal üzni a rémnek „ezer hangját”? (Ady) Esendőségeinkkel viaskodva örök magyar gyötrelem, mert: „Cselédjei az Akaratnak, / Titkon fájunk most magunk / S csak titkon, hogy siratunk -: / Kiket akartunk szépnek, szabadnak: / Másnak cselédjei, / Cselédjei” (*Az Akarat cselédjei*).

Ady nyáréjszakája azóta se múlt el.

SAKK ÉS PÓKER Naponta álságos menekvését hallani a politika magyarázóinak: „Nem vagyok híve az összesküvés elméleteknek...”, aztán mégis mondja a maga teóriáját, merthogy az emberiség története a szervezkedések folyamában is körvonalazható.

(*Madáchnál biblikus ihletésben Lucifer Évát a tiltott almafával vonja a maga körébe, hogy az Úr hatalmát megtörje. Szophoklész és Arisztophanész népe még az isteneivel szövetkezett, hogy a földi eseményeket intézze és alakítsa. Shakespeare Hamletjében Claudius kancellárjával, Poloniussal Opheliát csali sétára rendeli, aztán a witttembergai tanuló társaság, majd Laertes is a csapdaások társaságába tartozik. S persze Hamlet is szervezkedik: a színészek kompániájával játszatja el a példázatdarabot, hogy a király bűnösségét igazolja, miközben Horatióval figyelteti a mostoha ábrázatát. S bár Hamlet Dániát börtönnek mondja a darab elején, s az ihletsorvadásos rendezők ezzel teóriájukat el is intézik. Ám arra már nincs képzeletük, hogy a dutyikkal teli országot ugyan miként lehet egy hónap alatt intézményesíteni, amikor előtte Hamlet atyja uralkodott, s ő még a boldog időket idézte? Claudius szabadságfogytékos rendje, majd idővel, éppen a beszervezettek csapdajátéka nyomán formálódik zsarnoki álammá.)*

Wiedermann Helga krónikája „a magyar gazdasági szabadságharc győztes csatáiról” (Bp., 2014, Kairosz) a számszakiak dolgában csökkent olvasónak is

hökkenetes dokumentumregény. Mert nem gazdasági dolgozat, hanem volta-képp az elmúlt évek tényregénye, amikor a Gyurcsány-Bajnai-kor omlottságából kellett újraéleszteni az országot, miközben európai és világbanki akaratok csapdájából is menekülni kellett. Ebben a fényben mulatságos olvasni Obama elnök elismerő sorait a távozó Bajnai Gordonnak címezve. Az 2010-es budapesti USA-nagykövet, a levélíhlető elfelejtette tudatni elnökével, hogy a külföldi pénzügyi szervezetek diktátumára Bajnai épp korábbi hitvány működése okából húzta a gyepelőt a bakon. Azt már Wiedermann Helga nem írhatta meg, hogy újabb kormányvezérséggel fenyegetőző Bajnai annyi sületlenségei között azt is ki találta izzadni: 2010 tavaszán ő sokkal jobb állapotban adta az országot, mint ahogyan most mutatkozik. Obama egykori gratulációja, majd a Bajnai-alapítvány amerikai pénzélése azt ígéri, hogy Libás hercegünk változatlanul vezeti az USA toplistáját. Kedvderítőként már csak egy adatot: Wiedermann Helga idézi Simon Gábort (2010. szeptember 18.), aki felszólította a kormányt: cselekedjen a devizahitelesek ügyében! Negyedszázad jelképe is: Simon pártvezérként lapított a bankok elnyomórítási hadműveletéhez, miközben százmilliók simlise, akit azóta simléderes sapkában pórázon vezetnek a tárgyalásokra. S mint Zuchslagnál ötven, Simonnak egyszer csak százhuszonnyolcmillió kerül elő az adótartozás visszafizetésére. Honnan? Kitől? A kecskeméti bíróság Zuschlagnál nem tudakozódott. Egy feltevés: ama felső emeleti, szegfűs, titkos kasszából köpésgátlóként folyósítják.

Ám kedélyeskedésre nincs okunk. Mert Matolcsy György személyi titkára tények sorát görgeti. A Nemzetgazdasági Minisztérium hadműveleteit beszéli el azon küzdelemben, hogy az államcsődöt elkerüljük 2010 nyarán. Brüsszeltől az IMF-ig a liberális sámánvilág megváltó varázslatából kellett szabadulni. A megújító intézkedések regényes pillanatai: araszolva lehetett tisztítani a terpet; amikor a Bajnai-világból az örökségvédelmi hivatal túlszámlázását kellett javítani a német cég előtt; a győri gyárfejlesztések dolgában a hazai államigazgatással vívták a harcot, hogy a brüsszeli központ jóváhagyja a költségeket. A tartós hatalom a bukás nagy veszélycsiholója: a hivatalt magabiztossá korcsojtja, s már bátorodik is korrupcióra; mint az Árpád-kori feltárások kasszáját átvizsgálva kiderült: a német cégnek 2,8 milliárd forintot számláztak, benne ismételt tételekkel. Igen, a magunk becsületét kellett helyreállítani ahhoz, hogy a nagyobb küzdelmekben is hitelesek legyünk. Napra, olykor órára pontosan írja krónikáját Wiedermann Helga, s így értesülünk arról, hogy Simor András jegybankelnök „államcsőd” fenyegetése már körvonalazta: a 2011. decemberi bankpánik „igazi célja Orbán Viktor leváltása”. S az amerikai hitelminősítők és spekulánsok szervezett támadását a hazai gazdasági és pénzügyi körök is erősítették; s még a magyar külügy is az igazodást „tanácsolta” a nemzetközi értekezlet szavazásán. A hétköznapi hírfogyasztó előtt most világosul a folyamat: itthon főként Járai Zsigmond és Kopits György hangolta a Matolcsy elleni támadásokat, s aztán Brüsszelben Olli Rehn sakkjátszmája következett. Amelyben mattolni akarta Magyarországot, vele buktatni Orbán Vikort. Erre hangolt a *Li-*

bération s más nyugati lapok s persze a *New York Times*ban Konrád György cikke, melyben Magyarország bővli demokráciájáról bölcsködött. De a madaras gondolkodó feledte tudatni az olvasóval, hogy tettestársként magosan röpdülő pártja omlasztotta össze az országot.

A nyugati tudósítások is kártyáztak a számokkal, kisebbítven a 2012. januári Békemenet súlyát, de bármiként is cinkelték az anyagokat, sokszázezer ember üzent Olli Rehnnek, Konrád Györgynek, Daniel Cohn-Benditnek: a demokráciát s vele a kormányt nem engedik megbuktatni. 68 párizsi terroristája, brüsszeli képviselőségétől búcsúzva üzent: Braziliából is visszatér, hogy Orbán ellen védje a demokráciát. Semmi kétség; jön még ide ordítózni a ripacsériás vendiák, s a honi ellenzék majd csak eldönti sorsolással, hogy mely pártnak hirdesse az ígét. Egykor Elek István ülnökölte az LMP asztalát, amikor Cohn-Bendit úr aggodott értünk, de azóta a Karácsony-Jávorféle dali társulat lelépett, ám Cohn-Bendit igencsak illene a Gyurcsány-féle népgyűlés hordójára is. Daniel uraság brüsszeli stílusát az elmúlt hetekben meglehetősen elegyes vonulások gyakorolták: a Lendvay utcában, a Parlament előtt s más fővárosi körmenetek alkalmával üvöltöttek: ők a nép! Íme, megtudhatjuk: a demokrácia nem mindig szavazás kérdése; dühödt, söpredéki jeleket is mutató tömegek diadaligénye is elvakult hatalmi mámorban fogan. S aztán kiderül: egyik szónoknak rendőrségi ügye volt, a másik alkalmatlan volt tisztviselőnek, a harmadik diadala, az elnöki palota erkélyének felhágása is kudarcot jelentett, mert öngyilkos lett.

A rendőrség türelme kivételes: az USA demokráciájában egy játék pisztolyért is gyermeket lőnek le, Párizsban gumibotoz a rohamosztag, nálunk pofon se csattan, mert másnap a világlapok jajongják az orbáni diktatúrát. Amelynek legújabb jele: az internetszabadság világhőmérőzésében a legjobbak között Anglia színvonalát mutatjuk. Ellen-2006-ot élünk – ez az, amit a nyugati politika és híriparosok nem értenek: tolvajkulcsuk nem működik Magyarország lelkéhez. Konrád György és baráti társasága se látja be a negyedszázad kudarcát: nemcsak a „korrupciós ügyek” százalékolják le a madaras pártot. Kevésbé Demszky szájmenéses városépítkezése vagy a Fodor-féle alkalmatlan miniszterek, államtitkárok blamája tüntették el őket, sokkal inkább az, hogy a kádári-aczéli évtizedek sunyi, önpiszkító politikáját folytatva és felbátorodva, 1990 után folyamatosan önbecsében piszkolták, rágalmazták az országot és a nemzetet. Ami a szomszéd országok negyedszázados történetében példátlan. Az összefogás menete 2012 telén a választások után nyomatékolta csömörét, s 2014-ben háromszor megerősítette véleményét, ami a Gyurcsány-Bajnai-féle tengelynek éppúgy, mint Brüsszelnek és Washingtonnak történelmi üzenet.

Tudjuk, a jó sakkozó is igényel konzultánsokat. A lépésvariációk közös elemzése az esélyváltozatok felderítésével jár. Csurka István pedig a jó ideig mélyhűtött *Ki lesz a bálánya?* című kártyás darabjának bevezetőjében írja: a póker nagymértékben a blöffön alapszik. A kollektivitás és a magányos bátor, kockázatos játéka... – immár kezdjük érteni a „tündérmesét”. Wiedermann Helga könyve az elmúlt négy év történetének feszült és gyakran drámai fordulatait idézi

fel. És egy fontos tanulsággal is szolgál: magányos küzdő bukásra ítélik az európai vagy a világ diplomáciájában. Mindig szövetségesekre van szükség. Könyvéből értesülhetünk, hogy Matolcsy György és Orbán Viktor játszmáját kedvezőre fordítani nagyban segített a bolgár, az osztrák pénzügyér, de még Bašescu elnök is ügyünk melletti szavazásra kérte miniszterét.

Huszárosan átbújtunk a tú fokán, de a meséből tudjuk: a sárkány hét torkából fújja a lángot, mert a brüsszeli, a washingtoni és világbanki fejek nem felejtenek...

(Az őszön a cseh film klasszikusa, Jiří Menzel a pesti Operában rendezte Mozart Cosi fan tutte című operáját. Semmi hökkenet az előadásban, fiatal énekesekből áradt a mennyei játékosság; csacska történet... – a modernkedő ámításoktól Menzel viszolyg. Belterjes okoskodó, ki este a zsöllyében akarja kiélni izgalmát, fanyalgott, hogy a rendező csak pénzt keresni időzött Budapesten. Menzel könyveit olvasva kitűnik: programosan utálja a művészetek iparszerűen üzemelő divatdiktátorait és termékeit. Egyik jegyzetének címe is összegzi vélekedését: „Több hónapos munka után az alkotók csirkefogónak tűnnek, akik nem teljesítették a kritikus elvárásait” (Hát, még mindig nem tudom... Ford. Körtoélyessy Klára. Pozsony, 2004, Kalligramm). Egy másik cikke közügyi természetű: német művészek kritikája fölött tűnődik: „mi, csehek mesterei vagyunk a köntörfalazásnak. És hogy a köztársasági elnökünk zászlaján olvasható jelszó, a »győz az igazság« nem árulja el, mikor győz az igazság; értelmezhetjük hát úgy is, hogy mi mindig inkább kívárjuk, amíg igazságunknak valaki más is segít győzni.” De kinek az igazsága? – alighanem Menzel már a részleteken is tűnődhet. Például arról, hogy 2013-ban Hašek népének kormányát hamis rágalomokkal megroggyantotta az USA diplomáciája és hírszerzése, mert az atomerőmű dolgában a cseh vezetés nem engedte üdvözülni a Nagy Szövetséges érdekét.)

NYUGATON A HELYZET VÁLTOZÓBAN? Imént említettük, Menzel a művészet spekuláns iparosait nem állhatja. Schmidt Mária hogylétünk dimenziójában esszék sorában tárja fel az Európai Unió kórisméjét (Bp., 2013, Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány). Egyik fontos tétele: „A tagnemzeti szuverenitás kárára terjeszkedő brüsszeli elit tehát végső soron a nemzetállamok létét kérdőjelezi meg. Mára az Európai Unió egy automatizált gyártósortorokból álló modern üzemre hasonlít a legjobban. Ha az egyes országok megfelelően elő vannak készítve a feldolgozáshoz, ők úgy mondják: megfelelnek a kritériumoknak, felkerülhetnek a futószalagra. A gyártási folyamatot az uniós bürokraták irányítják.” Schmidt Mária hatalmas adatlással igazolja: a sokezres hivatalnoksereg alkalmatlanságát, hogy nem észlelték Görögország, Portugália és más országok pénzügyi fenyegetettségét. De 2014 végén sincs tervük arra, hogy a lélekvesztőn Lampedusa szigetére érkező vagy a tengerből kihalászott észak-afrikai menekültek tíz és százezreinek sorát miként intézzék. És a déli határszéleken mi is fulladozunk a táborokkal: november végéig több mint harmincezren érkeztek. És a másik infernó: a calais-i tábor, ahol az Egyesült Királyságba bejutni akarók táboroznak rettenetes állapotban. A robogó kamionok ponyváját felszakítják, s ugrálva-kapaszkodva próbálnak átjutni a szigetországba. Cinikus lelemény viszont, hogy Obama

Guantanamojáról a tíz éven át törvénytelenül bebörtönzött, megkínzott embereket, exportáltják Szlovákiába, Lengyelországba és Uruguayba. Brüsszelben a tyúkketreceket méretezik, de az Unio-város alkalmazottainak, politikusainak képzete sincs arra, hogy miként gondolják a menekültek áradatát. Ukrajna ügyében is botrányos dermedtség egy esztendeje; a brüsszeli vezérkar haptákol az USA diktátumainak. Igazolván: Barroso és Junker társadalma nem ismeri Európát, s főként nem Kelet-Európa összefüggéseit, történelmét, idegrendszerét. Bürokraták és nem politikusok – okkal mondja Schmidt Mária; s arról képze-tünk sincs, hogy a döntések előkészítésében mely gazdasági érdekeltségeknek vagy titkosszolgálatnak tetszően hangolják véleményüket. Kollektív váltásukat pedig nem remélhetjük, mert őket az Érdekeltek és nem a szavazók küldték Brüsszelbe. A rasszizmust, antiszemitizmust trombitáló baloldal „életidegenné vált” – itthon, mondja Schmidt Mária, de az európai politika és híripar poloskatermészete változatlan, szívja a vérért minden új globálérdekeltséget fékező gondolatnak. S itthon, lám: éppen Schmidt Mária küzdelme is példa, hogy szakmai elmélyültség, tervszerűség, emberi igyekezet nem elég ahhoz, hogy az új nemzedékeknek tervezett múzeum ügye közös cselekvéssé nemesedjen. Békeség helyett szabotázs: épp a MAZSIHISZ próbálja hitelteleníteni. Az pedig méltatlan stíl, ahogyan a Terror Háza főigazgatójának szenvedélyes panaszlevelét Lázár János cinikusan karácsonyi olvasmányai körébe utalta. Egyébiránt kormányzati kérdés: miként lehet helyesen dönteni, ha a hazai zsidó szervezetek egymással tusakodnak, anyagi és személyi ügyek hullámzanak, mert a rendőrségre és az adóhatóságra tartozó vádaskodások örvényéről értesülhetünk naponta.

(Szeptember 1.: Fischer Iván szokott áriája a Zsidó Fesztiválon: növekszik az antiszemitizmus. Navracscics Tibor az áldozatokra emlékezik, s mellette az emelvényen látható zsidó hivatalosság érdektelenségét mutató végigsustorogja a beszédet. Szeptember 3.: Marcaliban Suchmann Tamás közli: az MSZP-ben 38 százalék az antiszemita száma. Húsz évvel ezelőtti történet ismétlődött a Nemzeti Színházban. 1994 őszén a holokausztra emlékezve Pilinszky János KZ Oratóriumát és az Orbi et urbi című művét mutattuk be Orbán György zenéjével, amelyre meghívtuk a hazai zsidó szervezetek vezetőit, neves képviselőit. A tény: senkit nem érdekelt a Nemzeti mementója s a további előadások sem. Ez év őszén a Nemzeti Katona Imre rendezésében Pilinszky-látomását adta elő; s mint húsz éve, a zsidó szervezetek köréből teljes érdektelenség mutatkozott. Talányos közöny a közös ügyben, de napi hírek áradnak a szervezeti harcokról. Wenn schelle, schon trefe...! Önös hatalom-küzdők nem gondolnak arra, hogy a társadalom közérzetét viszszaemelően is roncsolják? Lifttelepítés és zsinagógabelépők panamája helyett olvasom inkább Dávid Katalin könyvecskéjét: Soah (Bp., 2014, Szent István Társulat). A mutatóvány készülő emlékiratából a vészkorszak emberi helytállásának megrendítő kordokumentuma. Hitét mélyen átélő ember, aki a zsidóüldözés rettenet-idejében hősiesség nélkül, krisztusi alázattal segít, társaival menti az embereket. Ugyan miért nem inkább Dávid Katalinról, Koszorús Ferencről, a vatikáni követség akciójáról, a pokol-idők Példa embereiről beszélünk a gyanús üzemek és a pártoskodások helyett?)

Kérdőjelet illesztettünk Schmidt Mária könyvének címét idézve, mert a nyugati változás jeleit óhajtjuk, de nem érzékeljük. A képviselő-választás miben ígérheti a holnapot? Tavares helyett érkeztek új tavaresi csinovnyikok; Cohn-Bendit távozott, de latrinaszájával Szanyi Tibor a bizonyos folytonosság. S ha meggondoljuk, hogy korábban a hazai baloldal képviselőjében azért szellemi nívót is jelentett Tabajdi Csaba, most Szanyi vagy Molnár Csaba a magyar baloldal európéerje. S lehet-e jellemzőbb, mint hogy a két említett és Gyurcsány Ferenc nem szavazták meg a határon túli magyarság állampolgársági törvényét 2010-ben? Fölösleges nevesíteni az osztrák, holland, német mozgalmi testvéreket; bizonyos: programos piszkolásunk folyamatos napirendnek ígérkezik. Fel se merül bennük, hogy Beethoven *Örömmódája* népek szeretet-összhangzatát hirdető himnuszának jegyében mégis emberi illetlenség gyűlöletáriákkal piszkolni az üléseket. Robert Schumann keresztényi alapozottságáról pedig szó se essék, mert az már a Charta szövegezésébe se került be. Ami pedig polgári pártunkat illeti: ha már kisebbségi nyomorításunkra oly süketek az európai testületek, lelkiismeret-nyugtalanítónak is bölcs, hogy délvidéki és kárpátaljai honfitársaink is Brüsszelben dolgozhatnak. S azt pedig a becsülés keserves jeleként szükséges immár rögzíteni, hogy Tőkés László az erdélyi közéletben ellehetetlenülvé igazolt a Fidesz-csoportba, s illem és elegancia híján immár száználmas folytonos RMDSZ-es szitokparádéja. S abban emberileg és teológiailag téved püspök úr, hogy neki csak az Istennel van elszámolni valója (*Heti Válasz*, 2014/1). Mert az EU-parlament gazdasági hivatala és a Fidesz képviselőcsoportja mellett, ahogy családjának, úgy honfitársainak és minden magyarának erkölcsi számadással is tartozik. Kétség magunkban, számvetés cselekedeteinkkel – keresztényi voltunk mindennapi s földi kötelezettsége.

Tony Judt gondolatát idézi Schmidt Mária, miszerint 1989 a Nyugatot rombolta erősebben, hiszen Keleten tudtuk, hogy hazugságban élünk, de „a nyugatiaknak az illúziók és a hallgatás egész rendszerével kellett szembenézniük”. Am a gond éppen az, hogy negyedszázad múltán is az elemi tájékozatlanságot, készültségüket érzékeljük, szenvedjük. Mert az mégiscsak képtelenség, hogy például amerikai elnökök jönnek és mennek, s Magyarország ügyeiben az egykori szabadnépes Charles Gati „professzor” a folytonos sűgőgépj. S írhat levelet, tiltakozhat az Amerikában élő magyar szervezetek közös vezetése akárhányszor, foganatja nincs. Gati nyilvánosan a magyar kormány megbuktatására áll elő tervekkel, nyilván nem tudományos követelményre, hanem a titkosszolgálat megbízásából provokálja egykori hazáját, hogy teszteljék a honi hangulatot. Eszme- és erkölcsfogyatékos Európa vezetése, mely kimerül a pénzügyi, gazdasági osztás-szorzás, adakozás-megvonás játékaiban. Egyébiránt pedig az USA diktátumai szerint vonszolja magát, mert például karakteres külügyi elgondolása sincs még saját földrészéről sem. Elnöki idejének feléhez érkezett Françoise Holland: ígéreteiből semmit nem teljesített, s most remegnek a szocialisták, mert Marine Le Pen ígéri a holnapot. Holland valósággal menekül otthonról, külföldet járja, s bombázni küldi gépeit Szíriában, hogy az egyszer majd

csak érkező békében hona az építkezés érdekeltje legyen. S az a Pierre Moscovici diktálja a rendet Brüsszelben, aki a francia kormány tagjaként sem tudta fékezni a gazdasági romlást. Novemberben már Junker kormányfó körül omlott a bizalom: új tisztázott rendet akar – de hiszen Luxemburg miniszterelnökeként tudta: országa adókönyvitések végett világcégek édeni menedékhelyeként üzemelt. Eddig ne értesültek volna róla? Dehogynem, szakemberek mondják: egyetemi könyvek példatárában szerepel a luxemburgi modell. Bizonyosnak tűnik: időzítették a bombát; megvárták, amíg feláll a Junker-szövetség, s azt követően robbantottak. Gyaníthatóan amerikai híripari „szivárogtatással” is, mindenképpen az USA boldogságára, merthogy érdeke: gyenge vezetéssel tárgyalja a szabadpiac kérdéseit. A balosok és a néppárti frakció Junker mellett szavazott, döntő ok: távozása esetén a jövő évi EU-s költségvetési év összeroppant volna. Így hát a stekszüzem működhethet, Brüsszel pedig erkölcsfogyatékosan építi a tőkét és a tőkést. Nekünk utolsó ciklus, hogy még utalják a pályázati pénzeket, majd meglátjuk persze a visszashívási trükköket vagy a magunk lomhaságát és a tévelygéseket. Junker zsarolható, s az erkölcsiek pedig nem számítanak. A Szent-anya nem áldotta meg a gyülekezetet Strasbourghban, de bölcs szavait s a remény ígéjét hallgatva a parlament java üdvözülte magosba képzelhette küldetését – és megtapsolta Ferenc pápa beszédét.

Ám Európa huszonhét csillagos egén a szivárvány tündököl: Ausztria 2014-es pacsirtája a szakállas Conchita Wurst. Földrészünk „tolerancia-jelképe” Brüsszelben parádézott, de a zöld- és „nemepárti” Ulrike Lunaceknek, az EU egyik alelnökének sógorsági alapon se jutott eszébe, hogy a szomszédban, Szlovákiában Tamás Ilonka néni és sorstársai is toleranciára érdemesek, noha át se operáltatták magukat.

(„Strasbourghban egy szerb tömeggyilkosnak nagyobb esélye van felmentésre, mint Tamási Ilonka néni állampolgársági panaszának” – ifj. Lomnici Zoltán.)

Wurst naccságának álszakállá van.

Szabactság el'társak...!

DÓZSA GYÖRGY emlékezetében az egyik hetilap azt írta: a szocializmus kisa-játította az 1514-es parasztháborút és vezérét. Hamis teoretizálás, mert Illyés Gyula drámája, mely a bemutatásért való küzdelemmel kezdődött, majd (a száz éve született Gellért Endre rendezésében) 1956. január 18-ai premiért követő vastapsos, tüntetéserejű negyven előadás a forradalmi légkört szította. Gergely Sándor társaságában Rákosi dermedten nézte a színpadot, mert az illyési gondolatok jelen idejű próféciává emelkedtek. Például a második felvonás végén a parasztszázvezér így szólította hadba népét: „Harcra! Melyikkel előbb? / Amelyik – / mindegy nekünk – / előbb következik. / Mégis a benti... az a hamisabb! Az földözi a messzibb másikat... Ha száz király és pápa áll elénkbe, / föl, magyarok, föl egy új reményre! / Egyszerre két szabadságot nyerünk: / a múltunkért, a jövőnkért – gyerünk!” – és erre: Függöny! Hát persze hogy zúgott a taps, és ünnepezték Bessenyeit, a népvezér alakítóját. A Dózsa-téma az idő sugallatos jele

is, hiszen Eötvös József *Magyarország 1514-ben* című regényének előszavát 1847. július 1-jén jegyezte, s kilenc hónap múlva Pesten kitört a forradalom; Illyés darabja is hasonló sorsban, tíz hónap múlva életté érett, s a kádári-aczéli időkben jó időn át nem kerülhetett színpadra. Illyés aztán újraírta a Dózsa-témát, a hatalmas képekben fogalmazott történelmi látomás után tenyérnyi színpadra képzelve egy kamarajáték sűrítettségében a *Testvérek* (1972), György és Gergely viaskodása elevenszik meg. Eötvös művében is már feltűnik az alkatbeli különbség, amely majd Illyés művét feszíti. „Dózsa lépésről lépésre továbbhaladott a maga által választott pályán”, így Eötvös, és úgy formázta: Gergelyből a szenvedély hiányzott. Illyésnél Gergely így érvel a háború ellen: „Az erőszakkal szerzett szabadság nem fekszik össze az erőszakkal. A fegyverrel szerzett és őrzött szabadságban vagy a fegyver tűnik el, vagy a szabadság” – hűti György harci elszántságát. S a háború elveszejtésében Gergely és György egy sorsot él Eötvös regényében: „Végzetünk vala, hogy együtt maradjunk” – mondja Gergely, aki bátyja mellé állt a börtönben. Ahogyan majd Illyés is komponálja a *Testvérek* végét: „Te voltál a lelkem jobb fele... Harcolni tudtunk egymással úgy, hogy nem elpusztítani, elgáncsolni akartuk egymást, hanem fölemelni” – mondja György, mely már Illyés hatvanas-hetvenes évekbeli közéleti észleletei-aggódmalmai nyomán az újkori megmaradás példázatát sugallja az elbukásban. „Jaj a hazának, melynek fiai egyszer egymás ellen fordítják fegyvereiket” – olvassuk Eötvös intelmeként. Regényét követi Hevesi Sándor *1514* című darabja is (1921) azzal a tanulással, hogy nyomorúságában a nép törvényszerűen lázad. Ám Dózsa formátuma nem elég ahhoz, hogy igazi vezérként győzelemre vezesse a harcot. Jókai Mór *Dózsa Györgyét* 1857-ben mutatta be a Nemzeti Színház, s egy évtized múlva, jelentésem évben, „szomorújátékát” Szigligeti Ede librettósítva, Erkel Ferenc operájaként került színpadra 1867-ben. A király iránti tisztelet, a Szapolyaival való harc és kettős szerelmi szál fonja át a darabot. Hatalmas monológok áradnak; Barnabás például a nép nyomorúságát és méltóságát zengi, s a „Dicső Hunyad s a hős János barát”-ra hivatkozik, mert: „Ily csöccseléssel víta győzedelmét.” Eötvös idézett aggodalmát Jókai egy költővel mondhatja; a haza ellenségeit sorolja az ifjú „repkénykoszorús”, a három külső ellenség után a legsúlyosabb: „Negyedik itt benne szanaszét; / Hajh! Ez a legrosszabb veszély!” Érdekes ellentétezés Jókai és Illyés *Dózsa Györgyének* végén a két kedves monológját összevetni. Jókainál Lóra így siratja: „Nagy szellem volt, csak árnya volt nagyobb;... / Oh ég; előtte nyisd meg ajtaid, / S ne engedd a pokolnak szellemét; / Hogy egykor onnan újra visszatörjön, / Lángba borítani e haza terét:... / S ha egykor érdemes lesz árva néped, / Akkor bocsásd ez óriási szívből, / Mi nagy volt, és nemes, e földre vissza.” Illyésnél Dózsának nincs árnya, hanem a holnapra vetülő fénye; Anna monológját Mészáros Ági és Geléért Endre rendező kérésére a költő látomásos jövőként írta éppen az ellenkezőjét, mint Jókai. Mert Anna az újra, „vad haraggal” lázadó jobbágyok képét vizionálva jaidítja: „Ne higgyétek, van mindenre bocsánat.”

A *Testvérek* fogantatásának olvasmányaként Illyés ugyan nem említi barátja, Sárközi György Dózsa-drámáját, mely a *Kelet Népe* kiadásában jelent meg 1939-ben.

Dózsa György és Gergely vitája Sárközinél is lobban, mert a király elleni lázadás „bűn”, s az az ország ellen is. „Melyik országról beszélsz? Arról, ami odafönt van, vagy arról, ami oda alant?” – kérdezi Gergely, mire Dózsa: „Ország csak egy van.” Dózsa szerelmének bátyját, Csáky püspököt karóba húzatja, s innen már Gergely egy új ország ígézetében és egy úton megy Dózsa Györggyel. Csáky Katával beteljesülhetne a szerelem, ám Dózsa kivonja magát a csábos ígézetből, és seregéhez siet. Temesvár: Szapolyai a győző, de szövetséget ajánl Dózsának: együtt vonuljanak Budára, hogy: „Verjük le a koronát az idegen király fejéről...” Ám Dózsa nem kér a szövetségből, így sorsa a halál. Öccsének kegyelmet kér, ám Szapolyai közli: Gergelynek már fejét vétette. Sárközi Dózsája nem fél a haláltól, de: „Inkább félek a föltámadástól.” Székely János hatalmas Dózsa-monológja (Marosvásárhely, 1964) stációkra bontott közjátékokkal így összegez: a végső szenvedésben a testi kínnál fájdalmasabb a „lelki máglya”, amely a magány, s „ettől üvöltözni kell”.

Százötven év múlásában a fél ezredévvvel ezelőtti háborúság lenyomatai. Gyötrelmeink, vívódásunk megannyi változata az időben.

CSELLEL ÉS PRATIKÁKKAL „Ha Gyula pápa nem kiabálta volna annyit, hogy olasz papság, olasz papság, én sem kiabálnám úgy az egyetemes egyházat. De mivel megláttam, hogy a Julius-féle egyetemes egyház miféle – hát így már német, francia, angol meg magyar papságot kiabálok én is...” Páskándi Géza II. János Pál pápaságának ihletésében is íródott *Tükörkereszt* (1984) című darabjának bevezetőjéből idéztük Erdődi Bakócz Tamás bíboros szavait. Művében, „epizódként”, Dózsa György történetét Páskándi európai dimenzióba helyezte, amit a Mátyás halála és a mohácsi vész közötti korban némi ironikus hangoltsággal elevenít meg. Gyöngül az Ulászló királyolta ország, s Bakócz Mátyás özvegyének, Beatrixnak és Ulászlónak a házasságát szervezi, hogy a haza ismét erősnek mutakozzon Róma és Európa előtt. Dózsa-története epizód Bakócz tervében, amit pápai ambíciójánál több, a nemzetek Európájának gondolata vezérel. Olyan pápa kell végre, aki fordít a szokáson, mert: „Az olasz pápák Itáliát már túlon túl imádják. És ez az egyház mégiscsak egyetemes volna. Hát törődni kell azzal is, mi van Angliában, Frankhonban, a németeknél, nálunk vagy bárhol is... Így az új pápának minden irányban elérnie a keze. Nem húz magához se jobban, mint a perem felé... Mint ha Krisztus csak Itáliáért halt volna a kereszten!... A pápaság nem enyém – hazámnak jussa, ki a pogány ellen annyit áldozott!” Páskándi nem eszményíti Bakóczot; aki változatos hatalmi játékokkal alakítja terveit. Mert „csellel és praktikákkal” megújítani az egyházat, hogy honát is felemelje. Unokaöccsének, Péternek mondja Erdődi: „Lehet, hogy gyakran cselszövő vagyok. Lehet mindattól, amit tesztek, undorodtok, drága ifjaim. Ám nem utálkozok soha az aranyaktól, sem a rangoktól, amiket osztogattam.” Péter, amolyan „fül-ológus és orr-ológus”; függöny mögött hallgatódik, bíboros nagybátyja javára gyűjtve a titkosított mondatokat, gondolatokat. Vatikánban nem Erdődi Bakócz hírével száll fel a füst; s az új pápa, hogy ellenfelét eltávolítsa Rómából, a török elleni keresztes háború szervezésével

bízza meg. „Jézus a templomban kötélkorbácsot vett kezébe, midőn a kufárok megjelentek... És ezt kell tenni azokkal is, kik netán bűneinkkel kufárkodnak majdan...” És itt már a reformáció érve tűnik elő; hogy Bakócz érzékeli az egyház erkölcsi züllöttségét, amely majd Luther wittenbergi pontjaiban manifesztálódik. Erdődi vesztesként se adja fel, mert a megújítás harcát hirdeti meg. Központi jelenet, amikor Dózsa háborúját Erdődi próbálja megállítani. Hiszen ő nevezte ki, de a parasztvezér már nem hajlandó hőkölni: „A parasztész győzelmét ünnepeltük Bakóczban, ki diadalt annyiszor ült a sok nyafka rómain! De aztán te mindent elfeledtél!” – érvel a parasztvezér.

Erdődi bocsánatot ígér, de már „nincs többé visszaút”. Erdődi Bakócz: „Ő egyenlőség-örök áfium! Altatja lelkeinket annyiféle méreg... Hát mégis király akarsz lenni, Dózsa György” – mire a parasztvezér visszafogja a dialóg hevét: „Ide én nem királynak jöttem... Csak felemelt ujj vagyok... Tán Isten teremtésben kimart, repedt és veres ujj. Vagy még annyi se.” S a szóviadalnak már a holnapra komor a víziója: „Dózsa: A mi háborúnk az ő végzete. Erdődi: Nem az enyém, egy népé s a keresztényeké. Harcod nyomán felvirrad ismét a szultán káröröme, s Bécs lefittyedt ajkán a diadal. Egy szálíg levágnak...” Páskándi leleményes dramaturgiai fordulattal a csatát és a felnégyelést nem jeleníti a színen, egy verses krónika hangzik fel, melyben Dózsa sorsáról értesülünk. S az urak királyválasztó tanakodásban immár Bakócz ellen szervezkednek, hitük szerint: a romlás egyik fő okozója, és halálát spekulálják: „Báthory: Két-három emberünk csuhában s törrel jól festene – nem? Ott a csatatéren kellett vón megölni, és Dózsára fogni az egészet...” – spekulálják a merénytervet. Szakmáry esztergomi püspök már az egyház sorsáról medítál: „Mert milyen szellemet vitt volna Rómába Erdődi Tamás? Ő, aki miközben pápatrónra vágyik, minden alkalmat megragad, hogy becsmérelje Rómát! Tudja, mit mondott legutóbb? Hogy Luther bölcsőjét nem Némethonban faragták... Julius pápa idegengyűlölete faragta és ringatta idáig... Ezt tüvölti az óta is: Luther Rómában született!” Péter Vatikánból hozza a hírt: Julius halálán van. „Önmaga ellen fordította egész Európát [...] minden ország bíbornokait.” Erdődít Péter vigasztalja. „...mindenkinek eszébe jut majd, hogy tulajdonképpen Julius éppen veled kezdte ezt a politikát, így hát te vagy az első számú vesztes... Most majd Európa legnagyobb uralkodói, az Anjou francia király meg a többi élni fognak vétőjogukkal! És nem akarnak majd olasz pápát. De maga Róma is megijed, mert joggal úgy érzi: Luther után további szakadással is számolhatnak így.” A gyilkolni érkezett méltóságok már Erdődi utolsó szavait hallják: „Késő. Késő... Elsőktem urak...” Páskándi látomásos drámáját Péter zárja: „Isten mindenkié!”

Jajdulása Mohács vesztében: Európát is visszhangozza...

A ZORBÁN Ne Vatikán történelmi pápájára, de Kazantzakisz görögjére se gondoljunk, hanem a pesti lumpen haverstíljében Magyarország harmadik ciklusát kezdő miniszterelnökére. Akiről Tibor Fischer *A magyar tigris* címmel írt személyes emlékekkel frivolan játékos könyvet.

(Amennyi szennyes iromány és hangzós anyag született róla a Nép harsonáiban, rádióiban (stb.) csak az elmúlt években, az a Fehér Ház kertjét beterítené. Merthogy a világ tudtára naponta hírül adatik: Magyarországon nincs demokrácia és nincs sajtószabadság. Boldog idők, amikor a Kádár–Aczél-rendszerben virágzott az igazmondás, s a nagy szagértők, Charles Gati és Paul Lendvai elvtársak ezért sunyítottak oly készségesen, s a Szabad Európa Rádió magyar nyelvű adásának szava se lehetett a határon túli nyomorított honfitársaink sorsáról. Tűnődöm: ha Bolgár György, washingtoni időkben többfunkciós tudósító, miként értelmezi az „őszinte tisztelet” gondolatát, merthogy 1974. május 19-én A másodperc rései című verses kötetét így dedikálta Illyés Gyulának. Vajon mire értette a Hajszálgökök vagy a Testvérek szerzőjének tiszteletét? És az őszinteséget? Újság- és rádióóráinak és éveinek résein annyi csúsztatás és hazugság árad, hogy csak mélylélektani elemzéssel magyarázható: az eltűnt idő siratása lappang skriblerségében. Mert neki és társainak a „cucilista idő” (Hofi) jelentette és jelenti a boldog időt. Jótékonyági gesztusként annyit tehetne Bolgár, hogy felfogadja elvtársát, a magánnyomozó, etikai díjazott, népszabadságos Szabó Lászlót, ugyan derítse már ki, hová tűnt Kádár János koponyája? Merthogy a nyomozók, a nemzetbiztonságiak mindmáig nem lelik. Gyanítjuk, hogy a DK páncélszekrényébe rejtették el? Ahová a MSZP széjféből a szakdolgozatművész Gyurcsány Ferenc „A jellem természete és az agy térfogata” című kérdéskörben a majdani antropológiai tanulmányozásra, végkielégítésként csente el?)

De visszább az indulattal! Mert a lobvetés mosó- és tisztítószernek alkalmatlan, a jellemzennyes pedig rendületlenül teregeti magát... Tibor Fischer Orbán-könyvéről szóljunk, mert személyes történetek, tegnapi és mai viccek, politológiai, emberi észleletek, olykor aforisztikus tömörséggel életfolyammá s politikusi rajzolattá formálódnak. Tibor Fischer Londonba távozott 56-os szülők gyereke, 1982-től szokogatott haza, Orbán Viktorral 1988-ban Londonban találkoztak, és beszélgettek először. S aztán azon az őszön vele utazott Szolnokra, Orbán feleségének rokonságához. Tanulmányoknál pazarabb jellemzés, ahogyan a potyázó országban Fischer leírja: Orbán a szolnoki állomáson addig nem szállt buszra, amíg nem vált jegyet. A sofőrnél nincs, Orbán kering az állomáson, nem enged elvéből, mert: „ha elkapnak, hogy bliccelek, azt a Fidesz ellen fogják felhasználni”. Tibor Fischer: „Nos, hölgyeim és uraim, ez az oka annak, hogy ma Orbán Viktor vezeti Magyarországot.” Lakitelek ügyében téved Fischer, mert nem a kommunisták uralták a sátoros eszmecekerét. S a kisebbségi magyarságért való küzdelmet se említi a koridézésben, tán stílusának könnyedségében el se tudná magyarázni az angol olvasónak. 1989. június 16-át, Nagy Imre temetésének légkörét felidézve, Orbán beszédének hatását is pontosan jelzi: „Ez az a pillanat, amikor a nagyközönség számára világra jön, ez az, amikor a kocsma embere is tudomást szerez róla.” Találón látatató az MDF-idő fordulata: Antall tudta, hogy titkos fegyver birtokában van. Jó kis meglepetést hagyott hátra az exkommunistáknak, egy poszthumusz ajándékot: egy ketyegő Orbánt.” És Orbán ketyegett egyre erősebben: a madarasok házasodtak a bolsevik táborral, s a kunczei „tíz szép év”-en csak kunczogunk, mert: miközben

hasuk és bankszámlájuk zsírosodott, másfél évtized alatt felfalták egymást. Orbán „Magyarországot faluról falura nyerte”: a tévévitát Horn elbukta, talán túl magabiztos volt? Fischer nem említi, pedig a dialógus egyik fordulópontja, amikor a „polgár” fogalmát Horn marxista lexikonból idézte, s Orbán jól nevelten javította. A kampány vezére, Szekeres Imre repült is az első forduló után. S a két elbukott választást megelőzően: micsoda elvetemült gondolatok! „Orbán nem fogadja majd el a választási eredményeket. Hogy elbarikádozza magát a Parlamentben, géppuskákkal felfegyverkezve, mint a Sebhelyes arcú.” Az irracionalizmus legében szédelgünk azóta is, s hogy 2010 után 2014-ben is újabb három választást elbuktak, annak egyik mély oka, hogy a tisztázó, szervező folyamatok helyett Orbán Viktor gyűlöletét szították és szítják a parlamentben, az országban és külföldön. Mert 2002 után a francia lapok például nem Medgyessy és Gyurcsány sikereit dalolták, hanem a szélsőjobb és Orbán veszélyére riadóztatták Nyugat igaz népét. Ezért se érhatték meg a mostani két újabb bukást. Így zengetik tovább is a primitív verklit. Udo Olfkotte újságíró szakmáját megrendítő s a maga vétkeit is beismerő vallomásos könyvéből most értesülhetünk: voltaképp a zszurnaliszták kottáját a világ pénzügyi és gazdasági hatalmasságai mellett gyakran a zsidó, a német titkosszolgálat s főképp a CIA muzsikálja.

A 2010-es Fidesz-sikert követő idők képtelen nemzetközi légkörét értelmezve pontosan írja Fischer: „az ex-kommunisták és az SZDSZ-es túlélők” nyugati cimborákkal szövetkeztek, „hogy egészen groteszk képet fessenek Magyarországról”. Aztán élesen és tényszerűen sorolja a hazai liberális médiumok, a *Klubrádió*, a *Népszabadság*, a *HVG* leszázalékolt hírgyárainak módszereit: „Aki nem balra húz, az eleve gyanús” – íme a szabadelvűség birodalmának alapokmánya. Fischer utal az „értelmiség árulására” többször is, de kérdezem: a tartósan tisztességfogyatékos lehet-e értelmiséginek mondani? Azt kitüntetni szelleminek, aki tudatosan és módszeresen hazudik? Az árulással az értelmiség mint erkölcsi hivatás, a tisztesség igénye megszűnik működni. A tengeren túlra utalóan írja Fischer: „Különös, de nem emlékszem olyasmire, hogy a *New York Times* aggodalmak gyötörték volna az állami tévécsatornák gerinctelensége miatt, amikor az exkommunisták voltak hatalmon. Orbán meg ellenzékben.”

(Amikor Clinton asszonyság 1996 nyarán Budapesten, a Soros-egyetemen az oktatás, a gyermeknevelés, egészségügy kérdéskörében találkozott honunk értelmiségijeivel, két kormánypárti hölgyet, Kósáné Kovács Magdát, Kórodi Máriát, továbbá szellemüket képviselő újságírókat hívtak meg. A szabadelvűség amerikai eloszerűségéhez híven: senki az ellenzék sorából.)

Találóan szellemes, amit Fischer a baloldal és a liberálisok fasizmus- és antiszemitizmus-ragaszkodásáról ír: „Odavannak a bőrfejükért meg a horogkeresztekért, mert a nemes harag e gerjesztői alkalmat adnak rá, hogy az ember gyúrjon egy jót a lelkiismeret edzőtermében, hogy bemutasson egy korrektül kivitelezett politikai triplaszaltót. Ha nem létezne, ki kéne találni. Nagyjából ez történt Magyarországon esetében.”

2014: Simon Gábor ügye... és Bajnai Gordon összefogása... – és újabb, Fideszt s Orbánt ócsároló és váltani akaró vitézeket Fischer nem is említi. De vigyázat! A győzelem veszélyeket is rejt, figyelmeztet okkal *A magyar tigris* szerzője. Pancho Aréna: Orbán Viktor felcsúti lakásának kertje alatt folytonos élc; Makovecz Imre tervezhette volna a településtől távolabb is. Súlyosabb veszély: „Hemzsegnek a próbababák és a tökfejek, és akad néhány izomagy is... Balogh József” és dr. Schmitt Pál... – folytatnák a szerző helyett a nyolcvanas évek bolsevikjaival, akik most udvarnoki fő magyarok, de fontos tétel: „A hatalom az a kábítószer, ami tönkreteszi az erőseket!” Fischer két aggasztó jelet említi: a korrupció és „az úrgazdagok visszataszító kartellje szemléltethető a budai hegyvidék teniszklubjaiban, azoké, akik a világ többi részével egyetértve tesznek rá, hogy éppen ki a miniszterelnök Magyarországon, hiszen néhány nokiás dobozzal ügyis minden elintézhető...” Abban árnyalhatjuk Fischer látleletét, a mélyszegények és a teniszklubok népe között a harmadik: erősödik egy középosztály, mely a polgári kormány háterszágát képviseli – láthatóan a Békemenettel is. „Ha az EU apparátusában ülnék, nem lennék nyugodt” – mondja Fischer, miközben újra és újra arányérzékünkre ébreszt. S tán gondolja: a hatalom mámoren delejzheti a luxus élet mámorát, a kormányzati teniszklubosokat, melyről aztán magyarázkodni muszáj. Mert a sajtó abból él, hogy nyomoz, s írja felderített tényeit s persze rágalmaikat. Mondják: politikusnak a sliccét és a bankkártyáját is tanácsos jegelni. Fischer egy kisebb fejezetben újra csömörös érzését beszéli a nyugati médiumokról. „Magyarország senkit nem érdekel”, ám: „Belga szocialisták, francia karikatúristák, német zöldek, luxemburzsua külügyérek, egynyelvű sajtómunkások, költő-bloggerok, princetoni szociológusok, svéd kiberbűnözők, mind, akik dühödten hánytátok Orbán miatt a hátra szaltót, elmondanám nektek, hogy nem csak az exkommunisták vezettek meg benneteket. Duplán letettek megvezetve. Nyakatokba akasztották az igát. Táskahordozóvá váltatok. Orbán Viktor táskahordozóivá” – zárja Fischer játékosan elmés, formaoldott és derűsen éles, ám becsüléssel áthatott Orbán-portréját.

SZEREPEK ÉS EMBEREK (*Tibor Fischer a szocialista-liberális választási sikerről írta: „elsöprő győzelem jól álcázott vereség”. Most úgy tűnik: egyik-másik fideszesnek bliccelésre mutatkozik hajlandósága. Mert: miként történhet az, hogy a gazdasági adatokat és az önkormányzati törvényeket oly pontosan ismerő Rogán Antal többször is belezavarodik lakásának négyzetmétereibe? Pénzügyi és hivatali felügyeletekben oly határozott Lázár János miért botladozik érvei között, amikor vadászati utazásának költségeit kérdezik? L. Simon László előző napi nyilatkozatát letagadja a Hír Tévében, javára szól, hogy később bocsánatot kért. S miért olyan sértett és indulatos a házelnök úr, Kövér László helyettesével, amikor a becsületében megrokkant, tehát a polgári pártot blamálo képviselő helyett Lezsák Sándoréknak új jelölttel sikerült megtartani a körzetet? Szijjártó Péter családi számlája nem érdekel, s az se, hogy háza mennyiben került. De a lapokban közölt fotókat szemlélve ízlése nyugtalanít: a külföldi magyar kultúra minisztériumához rendeltetett! Tehát a kultúra és a művészet magasrendű felelőse is. Noha máris korszakosnak mondja fellépését, sietségére, diplomáciai érzékenységének zavarára utal:*

eltávolította azt a Hatos Pált, aki a Balassi Intézetet megújította. Akit egyébiránt a kulturális intézetek európai szövetségének alelnökévé épp a nyáron választottak, mely mostani nemzetközi helyzetünkben stratégiai erőt jelenthetett volna. Földrészek s országok között röpködve Szijjártó órákat időz hivatalában, s azért mások hajszolása túlakaratosság. Például akkor, amikor a nemzeti intézményektől minisztériuma két órán belül hároméves nemzetközi program ismertetését kéri! Hát maga Szijjártó se tudja, hogy februárban hova utazik, mit tudná lehetőségeit egy intézmény 2017-ben. Tanácsos volna szóvivőt is alkalmaznia, mert még mindig pártja nyilatkozó emberének képzeletét, noha mostani hivatala méltóságot is követel.

Hogy Zuglóban egy budai politikai hintáslegény nyerhetett, az Papcsák Ferenc kudarca is, s a polgári párté, hogy embere a parlamentben ülhet. És nincs a pártarculat-tudorai között valaki, aki csöndesítené a plázabiztonsági arculatára maszkírozott Németh Szilárd szereplési ambícióját? Tavasszal rezsizett, most nemzetbiztonsági szakértőként felfedezi, hogy Simon Gábor vagyónát az ügyészség nem zárolta. De nem a hivatalt kérdezi, hanem kényszeres szereplését indítja: napközben sajtótájékoztatón háborog, majd este a tévéhíradókat hahnizza körbe, s reggel visszatér még a Kunigunda utcába. Aztán kiderül: az illetékesek jogszerűen végezték dolgukat. Erre néma csönd. Jöhet majd újabb műsor.

Egyébiránt: Európa tévéhíradóit pásztázva, nincs még egy, amelyben államtitkárok, miniszterek, magas hivatalosak úgy váltanak egymást, mint honunk híriparában. S hozzá a makói hagyománytól Széchenyi Istvánig tágas hungaricumlistára illő immár az a kunigundai találmány is, hogy az, akit háromnegyed hétkor az ágyban heverve a televízióban látok, azt reggelizés közben fél nyolckor a rádióban hallom. Aztán: a tévé baleseti, gazdasági s egyéb riportjaival majd a Kossuth Rádió hangzós változatban tölti a műsorát, ez a képszerűség fölösleges voltának vallása mellett szakma-ellenes is. Nem idézem Tibor Fischer képszerű vélekedését a kereszténydemokratákról, inkább tényszerűen a médiumi arculatról és szereplésről: bizonyára bennem a hiba, mert a Dunakanyar polgárainak, kedves Harrach Péter, unott ábrázattal, hallgathatatlan sótlansággal dörmög ciklusokon át. Semjén Zsolt fehér lovon s erdei vadászatokban talál(ékony), így elfoglaltsága nem engedi elmélyülni Erdély és kisebbségi ügyeink történetében. Ilyenképpen szólamai hasonlatosan laposak, mint Szász Jenő faipari szakembernek, aki immár a nemzetstratégia szakembereként üzemel. Az pedig politikai süketség, hogy amikor a „net-adó” körül országos a háborgás, a keresztények pártja a megosztás légkörét szítva, az üzletek vasárnapi nyitva tartásának ügyét veti ki a program-cilinderből, s utóbb a polgári párt még blőd-ségekkel ráerősít: általános munkaszünet vasárnap! És tovább zuhatagoznak az újabb ötletek; három választás éves harci zaja után, az USA-feszültségben már csömörig vagyunk. Amúgy pedig Semjén úr magos lovon ülve nyúl helyett bakot ló. De nem az állat, hanem a polgáriak türelme és megosztottsága nyúzódik.)

NÉMETH MIKLÓS nem vadászik, noha falusi kislegényként a határban kedves szokásává formálódhatott volna nyúlra, fácánra célozni. Később már beosztásában emelkedve, elvtársakkal kvaterkázva a kimúlt szarvas teteme fölött, tán politikai becsét is erősíthette volna. Csakhogy akkor már tudta: a Pilisben, a Mecsekben s annyi más titkosított erdei fertály vadászházának táján Kádár János

és udvartartása csodaszarvast nem ejt el. Mert Németh Miklós előtt kisebb pozíciókban is derengt: vörös alkonyat telepszik a kelet-európai tájra. Teltek az évek, az elvtársak egyre koccintgattak a kihúlt vadak teteme felett, s egyre bandzsult a Kacsingatós országának légköre. Oplatka András és Németh Miklós egykori miniszterelnök beszélgetéseinek könyve („Mert ez az ország érdeke”. Bp., 2014, Helikon) azért is kivételes kor-jelentés, mert a nemzedéki váltást is példázza. Hogy pártiskolát, gyorstalpalókat végzett péklegények, suszterek, esztergályosok, illegálitásra hivatkozó karrierista semmiháziak, szovjet lakájok, KGB-ügynökök után a hatvanas években egy új nemzedék készülődött. Amely Ady komp-országának drámáját és feladatát felismerte; hogy nem a politikai komornyiksággal, hanem szakmai-szellemi készültséggel és erkölcsi tartással segíthetjük a haza javát. Jelzők nélkül, egyszerű-tényszerűséggel beszél Németh Miklós, közben a jeles szerző újabb adatokkal, emlékekkel, dokumentumokkal, személyes villanásokkal mélyíti, kerekíti a politikus történeteit. Semmi heroizmus, Németh Miklós beszél az életét, s az idő különös játéka folytán kacagató kórképpé tágul például, amikor a törökbálinti kukoricásban a raccsoló Bauer Tamás egy teherautó platóján „szócsövön magyarázta nekem, a parasztgyereknek, hogyan kell kukoricát törni”. Egy fővárosi klikk uralta akkor a Közgazdasági Egyetem KISZ-szervezetét, amely a népi-urbánus ellentétre döbbsentette a monoki ifjú embert. Az erőszakos társaságból elégük lett, ezért idővel megpuccsolták a pestiek uralmát. S mint mondja Németh, a magyar társadalom „átkos” feszültsége egész életét végigkísérte. Akkoriban az egyetem rákosista tanári szelleme omladozott; Szabó Kálmán váltotta Pach Zsigmond Pált a rektori megbízatásban. A reformlégkörben külföldi tanárok érkeztek egy-egy kurzusra, a közgázós diákok pedig nyugati ösztöndíjakhoz juthattak. 1975/76-os évben Németh Miklós is az USA-ba utazhatott, ahol az egyetemi stúdiumoknál is nagyobb világlátást jelentett az egypárti ország fiataljának, hogy miként működik a választás szabadsága a politikai életben, s hogy a mindennapokban a tehetőség változata szerint ki-ki igénye szerint vásárolhat.

Beosztásainak stációi nyomán a Tervhivataltól az MSZMP gazdasági ügyeinek felelős posztjáig egyre tisztult Németh Miklós előtt: a politika hazugságának kényszerében a magyar gazdaság is javíthatatlanul megroggyant. Példát is említ a kormányfő: egy helyütt költségvetési tételként ez állt: „alkotmányos költség”. Sose hallotta, s tudakolta, hogy mit fed a magas összeg? Közölték: ipari kémeknek tervezett kiadás, ami a COCOM-listán tiltott műszerek beszerzését fedezi. Arról már aligha tájékoztatták, hogy a berendezések java továbbkerül a szovjetekhez. Mert hisz másutt beszámol róla, hogy a politikai fordulat óráiban kellett kitéssékelni az orosz titkosszolgálatot a magyar hivatalok felügyeletéből. Kettős könyvelés országos méretekben? Volt az hármas és négyes is. Fekete János ugyan mindenek fölötti bankvezérként itthon már hiteltelenné vált, s mint Németh felidézi, „irdatlan munkát” végeztek a pénzügyi szakemberek, hogy a hazugságot leplezzék, vagyis az ország finanszírozhatósága egyáltalán fenntartható legyen. S az is kitűnik: a kölcsönöket már nem a lakosság

fogyasztotta, hanem a korábbiak kamatos visszafizetése igényelte. Grósz és egyik-másik vezető fel se érte a helyzet tragikus voltát. Szakmai hitele folytán gazdaságpolitikai titkárként, egyre inkább a bizalmas beszélgetések, hatalmi játékok tanújaként politikusok emberi és politikai arculatát is megismerte. Kádár János összeomlásának folyamata, Grósz praktikai Kádár leváltására, az 1988. március 15-ei rendőri brutalitás pártvezetésbeli légköre, a bolsevik világrend leépülésének honi története is feltárul Németh emlékeiből. A hazug rendszer feneketlen mélységében Németh történelmi érdeme, hogy a parlamenti beszédekben bevallotta az igazságot: tartozásaink valóságos összegét.

S mi az, ami Németh Miklós siker(sikér)tartalma? Főképpen az, hogy a züllöttség, a becstelenség káoszában szakértelme nemesedvén, erkölcsi-emberi tartással, erővel és elgondolással győzte, hogy a pohos politika folyamatos vedlésében az ország kormányzóságát, gazdasági életben maradását alázattal szolgálja. Hibázott? Hát persze, amikor például engedett, mert az ő emberi hitele kellett a pártvezetés és Grósz tovább éltetésére. Másfél éves miniszterelnökségének története neki is a megvilágosodás folyamata. Hiszen beavatottként is csak a kései órákban tudhatta meg, hogy a Bakony mélye atomtöltetű rakétákat rejt, s a belügy lehallgatási hadműveletei fölött is ámult, különösen, hogy a szovjet delegáció szoborajándékába is mikrofont rejtettek. Idővel már a rutinos politikus jelei is mutatkoztak, amikor koreográfiai tanácsokkal szolgált Nyers Rezsőnek, hogy a bukaresti repülőtéren miként kerülje el Ceausescu csókját.

Vallomásos erejű, s nemcsak a maga, hanem nemzedékének életében is, ahogy az 1956-os eseményeket felidézi. Családi-baráti körben, a kérges ujjú földművesek izgatott társaságában ő a hazai és külföldi híreket halászó, a rádió gombját csavargató kisfiú, aki majd ösztöndíjasként az amerikai magyarok ünnepein ébred az igazságra, és a *Tisztító vihar* című könyv élményén át bontakozik ki előtte a forradalom tragikus dimenziója. Aztán a politikus szívós érdeklődése és kudarca: az 56-os történet felidézésétől menekülő Kádár János némasága, majd Pozsgay Imre országot hökkentő bejelentése, vele a KB kulisszái mögött játszó viaskodások elbeszélése az emlékiraton belül is az ország négy évtizedes külön-regénye. Grósz Károly alighanem azért jelölte miniszterelnöknek, mert vélhette: a politikai hétköznapiok pokoli darálója felemészti Németh Miklóst, s majd ő megerősödhet az elvtársi tusakodásban. Grósz bolsevik számítása megbukott: Németh Miklós győzte türelemmel, tehetséggel, becsülettel úgy, hogy a világ kormányfői komoly társuknak tekintették, s hogy Kohl újra megnyerhette a választást, Németh Miklós határnyitási időzítésének érdeme. De ebben sem hivalkodik, noha Kohl közelmúlti emlékiratában hasonlóképp beszéli el sikerét. Németh emberi hitele csak erősödött, hogy kormányát megújítva, fokozatosan távolodva, s elszakadva a pártirányítástól függetlenül dolgozott. Azt persze nem tudhatta, hogy számjelezett ügynökök is dolgoznak körülötte. Ilyenképp lett becsülete Antall József előtt is, mert pontos leltárral adta át az ország könyvelését. S ami Németh Miklósnak fontos népítélet: a szabad választáson zempléni pátriája első fordulás sikerrel küldte a parlamentbe. A történe-

lemmé lett politika mindennapjait olvashatjuk Németh Miklós és Oplatka András beszélgetésében. S csak tűnődünk, mi mindenre nem maradt terjedelem; például arra, hogy a monori és a lakiteleki találkozó miként visszhangzott a Pártközpontban. És: mi mindent nem vélt fontosnak elmondani szerénysége okán is?! Egyet említve: miközben a Romániából menekült honfitársaink sorsát sürgősen diplomáciailag rendeznie kellett a genfi egyezményrel, azonmód segítette Olasz Ferenc *Székelykapuk* című albumának kiadását Sütő András esszéjével, amely háromnyelvű kísérőszövegével a romániai falurombolás jajkiáltásaként visszhangzott a nemzetközi diplomáciában is.

Monok két politikust is adott a hazának: Kossuth Lajost, a forradalom és szabadságharc trónfosztóját, és Németh Miklóst, aki pedig forgatagosan kemény hónapokban békességóhajtó természetével és egyensúlyozó tehetségével hagyományozta a bársonyszéket az új időkre, teret kínálva a szabadság vajúdási folyamatának. Tetszettünk volna forradalmat csinálni? S ugyan mennyi áldozattal? S mi végre? Hogy ötvenhatról szó se essék, s az újabb tragikus omlottságból tápászkodjunk? Hogy az ötvenhatos gennyes tályogot ki sem tisztítva, újabb (fel)keléssel szepszisbe forduljon az ország? Hát már így is hegek, sebesülések terítik be a testet. Mohácsokból elégünk van. Negyedszázad múltán mondhatjuk: Németh Miklós érkezése és munkája a viharos időkben nemzetmegtartó erőt jelentett. A méregtelenítés pedig ezért ma sem fejeződhetett be. Vitorlázó kedvről beszél Németh, mely nekem verset idéz. Illyés Gyula nehéz idejében írta tihanyi képét: „Recseg, megdől a rúd, a hosszú / vitorlarúd, / kaszálja szinte a habot, míg / a bárka – fut! / Árboc és vitorla, nézd előre / mikor repül / leggyőztesebben? Amikor leg- / mélyebbre dül” (*Dőlt vitorla*).

Mindennek rendelt ideje van, mondja az Írás. Németh Miklós családja s unokák örömeiben, szüleinek munka- és becsületethosza szerint méltósággal betöltötte rendelt idejét a kormányruánál, s röpke parlamenti időzés után Londonba hajózott.

(Aztán 2000-ben, alelnöki posztját bevégezvén az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankban, hazatért. A választást bukott szocialista párt vezetése remélte: Németh Miklóssal két év múlva újra kormányra kerülhet. Németh Miklós nem kábult el, hanem országjárásba kezdett. Tapasztalhatta: erkölcsi és személyi megújulást óhajt a szocialisták tagsága, de érzékelte a hasadást. Alant az erkölcsi igény, fenn a kongresszuson személyi taktikai játékok, hatalmi ambíciók bénítják a tisztázó folyamatokat. S a pártkassza üres... – csodálkozott Németh, mert Horn még miniszterelnökként mondta neki: „Te, Miki, a mieink korruptabbak, mint az MDF volt. Akarod látni?» Majd indult a páncélszekrény felé.” Nem akarta látni, s aztán idővel a harács elfogyott. Tudjuk, hogy Medgyessy Péterrel újra választást nyertek a szocialisták, aztán a kormányfő D-209-esként távozott 2004-ben, de búcsúmondatában ismeretének csak egyik felét említette: „Az SZDSZ tele van korrupciós ügyekkel.” Nem szól arról Németh Miklós, hogy a csábító hónapokban a pártvezérkart követő ifjabb nemzedék képességét és emberi állagát mennyiben mérlegelte. Bár annyit említ, hogy találkozásuk alkalmával Baja Ferenc egyre inkább belebojlyódott a zsurki vodkagyár történetébe.)

De Medgyessyt már egy Baja utáni nemzedék, Gyurcsány Ferenc és társulata buktatta meg. Államtitkársági beosztottja, Zuschlag János szabadulva büntetéséből, *Pártházból börtönbe* címmel (Bp., 2014, Napi Gazdaság Kiadó) olykor fellengzősen, máskor tényszerű önkritikával a nyelvi árnyalatokban bizonytalan Szalay Viviennek mondta magnóba életét. Vidéki fiú, elszánt karrierista, aki a honi börtönállapotokat leírva döbbenő tényeket említ, de magáról is tud szigorúan ítélni. Zuschlag politikusként is pubertás; nyüzsgött, dolgoztatták, de lenézték. Gyurcsány is csicskásának tekintette; róla sokat tud, mégis inkább küllemi históriákat említ; gyaníthatjuk okát: a bizonyos ötvenmillió Zuschlag hallgatását váltotta meg. Így is olvasmány, két hétig izgalomba tartotta a közéletet, és segítette a polgári párt kétharmados győzelmét. Azt mondja Zuschlag a pályázati szisztémáról: „A rendszer úgy volt felépítve, hogy ott lehetett befolyásolni a döntéseket, ahol csak akarták.” Gyurcsány szobájában hetente gyűlésezett az osztogató brigád. Így kérdés: életszerű-e az, hogy az államtitkár, s éppen Gyurcsány a házigazda, a hatalom mániákusa, és nem ő irányítja az eseményeket? Az, aki szakdolgozatának sorsáról is éppúgy hazudozik, mint az ország gazdasági állapotáról. Képtelenség, jogi, pszichikai összefüggésben a politikai törtető feudális ambíciót ismerve: életszerűtlen. A kecskeméti bíróság ezzel mégsem foglalkozott.

„AKÁR...” - ugyan hány bűnügy tudósításának súlyát jelezte a sajtó azzal, hogy tíz-tizenöt éves büntetés ígérkezik a gyanúsítottaknak. Aztán telnek a hónapok és az évek; a nyomozás érdekeire való tekintettel általános a hallgatás, majd újra és újra hosszabbítják a vizsgálatot, s már feledjük azt is, hogy a moszkvai kereskedelmi központ síbolásos története még ma se zárult le. Amint Fapál László és Szekeres Imre főkatonáinak ügyletei is lappanganak a homályban. Ha jól tudósítottak a lapok: a kaposvári katonai testület is leleményesen keveri a kártyát. Megtudhattuk a székesfehérvári ítélezőktől a sukorói telekcserés panamáról: Lauder úrnak nem dolga a magyar törvények ismerete; s potomság, hogy Gyurcsány Ferenc is tárgyalt kaszinóügyben, már csak azért is, mert a távozása előtti utolsó kormányülésen 2009. március végén 93 ezer négyzetkilométerünk kaszinókörzetekre való felosztásáról döntött. Hagyó Miklós ügyei miként kopnak ki a szenzációból? Parizeres emberünknek a strasbourgi bíróság börtönszennvedése miatt jóvátételt ítélt meg; Demszky Gábor pedig külföldi turnéi után vígan járja a tüntetéseket, nyilatkozzat, s Orbán-gyűlöleténél csak ostobasága nagyobb. „AKÁR...” - a perbe fogottak aztán kapnak egy-két évet, vagy időre határozott menedéket; a másik már előzetesen letudta az ítéletet, netán kártalanította az államot. Semmi ügy: de a bajai video hamisítás mikéntjét és felelőseit megismertük? Nem. Filmfelvétel igazolja: a dombóvári polgármester egymillió forintot szatyorban adott át. A bíróság ugyan elítélte, de hivatalát gyakorolhatta, s az idén újraválasztották. Erkölcsi abszurdumok demokráciája. A KGB-iskolás pedig most jutott be a parlamentbe; Kovács Béla szovjet titkoszolgálati múltjáról a választás előtt rohamszerű hazafias hajsza csapott fel, s azóta csend. Tán kiderült, hogy az amerikaiaknak is dolgozik? Amint a gyön-

gyöspatai feszültséget hergelő amerikai ügynök akciójáról se értesültünk. Arról igen, hogy most internetes lapot is pénzel (?), de sokkal valószínűbb: CIA-postás, hogy a demokrácia-szerető Példaállam felforgatójaként felvilágosítsa a rasszista diktatúra magyarjait.

S a 2006-os botrány még mindig nem rendeződött. Ignác, Papp, Balsai s még ki tudja hány jogvédő és szervezet jelentése sem elegendő arra, hogy az október 23-ai bestiális jelentések felelősei nyíltan megneveztessenek? – ítéletes szigorral. A törvénytelen őrizetet elrendelő bíraktól, a célzott lövések alakulatainak vezetőin át a felelősök fedőakciója tartós. Már csak Völgyesi Miklós lelkiismerete hangos; ahol teheti, visszatérően sorolja a rettenetes tényeket, a helyszínek felelőseit, Gergényi, Bene, a papucsos Petrét. . . és – a döntés a kormányzati hierarchia legfelső fokán a miniszterelnök: Gyurcsány Ferenc. Aki semmiért nem felelős, de mindenben felesküdt érintett. Hatalmas bukása után is naponta lázítja a közhangulatot; mert neki „nincs ideje” – meg se rezzen, hogy ő a legnépszerűtlenebb politikus. Fő a „Tisztelesség!”. Az október 23-án világát veszített ember tovább nem viselhette megcsontolt és kálváriás életét, és öngyilkos lett.

JEGES ZUHANY Sírásó jelenet; derüljük kicsit, mint Hamletben a vég előtt. Az idiotizmus persze pártsemleges, különösen a választások hajnalán. Bognár Zoltán, a liberális baráti társaság főpolgármester-jelöltje így profécizott: „Újra szabad lesz Budapest”, ha ő vezetheti. 2014 röhej-műsorait nyáron és kora őszön Falus Ferenc naponta új számokkal dúsitotta: potomság, hogy leöntötte magát a jeges vízzel, de ígérte: ha ő lesz Budapest vezetője, még „a virágok is jobban illatoznak”. Aztán odaállt a megújult gázgyári víztorony elé, s háborogta: a tarlósi vezetés rehabilitációs ígéretét nem teljesítette. Mint értesültünk, Gyurcsány megdumálta a visszalépésről „Falus Ferit”, aki sajátos nyelvi szerkezetben okolta döntését: „Amikor engem... visszaléptem.” Bokros Lajos elmélyült agrárisággal fejtegette: a holland tehének magas tejelési szintjét az orbáni ország tőgyesei nem érhetik el. Józsa István árnyékkormányt jelentett be (III. 19.). Tölgyessy Péter: „Az Orbán-kormány a kádári politikát folytatja” (III. 30.). Talány, hogy határon túli honfitársaink miért nem szavaztak Kádár János népfrontos kormányára Marosvásárhelyen, Ungváron vagy Szabadkán a nyolcvanas években? És az adósságot miért rendezi a polgári kormány? Horn Gyula egykor fröccsökkel erősített pesszimizmusára Szanyi Tibor odaátra üzent: „Nem vagyunk egyedül, Gyula!” Igaza lett a kapitánynak: hárman vannak a brüsszeli igazak. Itthon maradt immár Gurmai Zita is, aki családjában, férjében és gyermekében tovább élte Európát és a szabadságharcot itthon. Gurmai egy francia tévéfilm-villanásban tűnt elő, amint az EU épületében Iliescunak virágot adott át, és elé térdelt (V. 17.). Adhatta volna egy nagybányai festő alkotását is, mint tette Fodor Gábor, miniszteri kirúgásának óráiban, 1995 decemberében. Gyurcsány slapaja, Molnár Csaba szerint: „A Tavares-jelentés minden mondata igaz.” Demszky Gábor: „Azért nem nyer a baloldal, mert kidobták a liberálisokat.” Jeges zuhany alatt népi demokratikus koalícióban párt-t/l/ocsognak, és 2018-ban általuk vég-

re szabad lesz Magyarország. Erősen segíti őket az Édenország által pénzelt mancsok: álnevükön: emberjogi figyelő és ellenőrző szervezetek.

(Egy színdarab játékká szervezése a rendező ihlete. Nem a maga mániáját, hanem a Művet kell komponálnia előadásá. Kevés örömök egyike: a Classica csatorna nemrég érkezett a tévéválaszték égi mezejéről, s minap évtizedek emlékeként Puccini Pillangókisasszony című operájának filmváltozatát sugározta Jean-Pierre Ponnell (1932–1988) rendezésében. Meglepő igazolás: a teremtő ember a mű mélyén feszülő drámaiságot bontja ki, s nem a maga teóriájában tetszeleg. Ponnell látomásában Pinkerton (Plácido Domingo), aki „egy híján éppen ezer évre” birtokba vette a házat, cinikus pénzosztó világfi; bájával és poétikus bókolni tudással hódítja meg Cso-Cso-Szánt (Mirella Freni). A gésát múltjából kiforgatja, aki missziós gyülekezetbe ment, hogy hitet váltson; nagybátyját, Bonzot a rendező ősi japán ruhába öltözteti, hogy a családi kitagadás rituális súlyát is erősítse. Pinkerton köp a japán hagyományra; a teát kiönti, s az amerikai whiskyből tölt. A hadnagy násza valóban a lepke „kebelre tűzése”. S következik a becsapatás drámája: a darabhoz híven Szuzuki, Cso-Cso-Szán szolgálója Buddha-kép előtt imádkozik, de az már nem található a szerzői instrukcióban, hogy a ház úrhölgye egy amerikai zászlóval és Krisztus-képpel díszített házioltár előtt térdel. Gyermeké pedig amerikai bábfigurákkal játszik; így az asszony új státusa erősen láttató: Cso-Cso-Szán feladta hovatarozását, a hagyományt, már amerikai honosnak tudja magát. Éneklis is: lakása már amerikai felségterület. „Isten hozta Amerikában” – fogadja a belépőt. De Pinkertont hiába várja; Goro új férjet ajánl, de Butterfly nem a japán, hanem az Egyesült Államok törvénye szerint képzelet el az életét: „Ha nőnket kézen fogjuk / S mint egy rongyot a kapu elé dobjuk, / Azt hívják válásnak ugye? / Ám túl a tengeren nem megy ilyen könnyen!” (Várady Sándor ford.). Bábozik is hozzá: az amerikai figura csépel a japánt. Pinkerton talányos némán a messzeségben; Sharpless, aki nem a CIA ügynöke, átérzi Cso-Cso-Szán álmának tragikus mélységét: „Szinte elszomorít a nagy bizalom”, mert a japán asszony már képzelet és éli a szabadság országát, ahol a hamis férjet elítéli az amerikai bíróság: „Hej, gonosz fajzat, börtönbe vedel.” Fordulat: ágyúlövés jelzi Pinkerton hajójának érkezését. Virágba borul, boldog a ház; Butterfly nászruháját magára véve, kicsi gyermekét ölelve várja férjét. Aki érkezik is – új feleséggel, de Pinkertonnal már nem szembesül, mert a hadnagy neje, aztán Szuzuki és a konzul bonyolítja a törvényes rablást: a gyerek Pinkertoné, hisz amerikai állampolgár. Pontos és modern dráma Ponnelle látomásában: a hódító hatalom, a becstelen gázoló civilizációja, az erő és pénzre alapozott cinizmus fölénye megroppantja az ősi rendet, erkölcsöt. Japán voltához, az ősök lelkéhez Butterfly úgy talál vissza, miként az apja, a titkos ereklje-törrel végez magával. Ponnell módosítja az eredeti szcénát: a döfés pillanatában belépteti a házba a hadnagyot, aki szembesülhet hazugságának végzetes fordulatával. A japán asszonyt Amerika-álmából a halál váltja, téríti vissza nemzetéhez, kultúrájához.)

EDWARD SNOWDEN-t állva tapsolta meg a svéd parlament, akinek decemberben a 2014-es év emberjogi díját ítélte. Snowden, Putyin elnök, az egykori KGB-s ügynök világméretű fogásaként, Moszkvában kapott menedékjogot, miután az USA jelenét és holnapját is megrengető dokumentumokat közölt a nyilvános-

sággal. S mi minden anyagot spájzol rosszabb időkre! Snowden videoüzenetben köszönte meg a díjat, Stockholmba nem utazhatott, hiszen Svédországot kiadattási egyezmény kötelezi az Egyesült Államokkal. Snowden-iratok, tények közlésével, pokoli, bravúros játék dramaturgiájában Szingapúrból igazolta a világnak: drónok, aknavetők és bombázók nélkül is egy államot, világhatalmat meg lehet rendíteni, Glenn Greenwald *A Snowden-ügy* című könyvéből ismerhetjük meg (ford. Böszörményi Jenő és Nagy Marcell. Bp., 2014, HVG Könyvek) az USA világhatalmi diktatúrájának szerkezetét, gyakorlatát és észjárását. Ahogy más titkos kódok feltörése is jelzi: az új idők ifjúságának szabadságharcát nem az utcán lumpen indulatoktól puszttítva ígéri, hanem az ifjú műszaki és a szellemi intelligencia hackerművészei veszélyeztetik a kis és nagy országok kormányait, védelmi és titkosszolgálati működését.

A Nemzetbiztonsági Ügynökség (NSA) alkalmazottjaként Snowden az USA kormánya üzemelésének törvénytelenégeit felismerve erkölcsi-emberi bátorsággal vállalta, hogy megrengesse és leleplezze a demokrácia mintaállamát. Lajtromozni is bajos, hány rétegben beszéli el a történetet Glenn Greenwald, mert Snowden élete s az anyagok mentési szervezettsége szinte mellékes abban a dimenzióban, hogy az Obama-álmom összeomlásának történetét is megismerjük. Az USA morális gyöngülése bizonyosan ígéri a világhatalom folyamatos omlását. Majd aztán következik... - ezt a görögöktől és a rómaiaktól kezdve ismerjük a világtörténelemben.

Áradnak a súlyos tények; Snowden felismerte: „a visszaéléseket Obama nemcsak folytatja, de bizonyos esetekben még súlyosbítja is”. Ami például azt jelenti, hogy a Bush-féle titkos lehallgatásokat törvényesítette. A Snowden-anyagok sorsának menetrendjét szinte óráról órára elbeszéli a szerző, melyben megdöbbentő, hogy a „világlapok” mily hitványul viselkednek. *The New York Times* Snowden anyagainak közlését követően „már bünyügyi eljárás lehetőségét pedzegette” (2013. június 6.). Hogy a *New York Times* nem közölte Kertész Imre interjút? Potomság azzal összevetve, amit a Snowden-regényből megtudunk; a lap Obama és „kormány közeli” érdekeket penget folyamatosan. Hát persze, ha a démonizálás módszere az, hogy orbáni diktatúra dühöng Magyarországon, a Nobel-díjas ne hazudjon szabadságot. Most a program, hogy orbáni toxint fecskendezzenek a nyugati médiumokba s a nemzetközi közéletbe. Megfélemlítő akciók közepette Snowden bátorságot sugallt; éppen azért mert: „Az Egyesült Államok kormánya az elmúlt évtizedben nagyon keményen dolgozott azért, hogy korlátlan hatalmát demonstrálja. Háborúkat indított, vádemelés nélkül bebörtönzött és megkínzott embereket, jogi felhatalmazás nélkül dróntámadásokban semmisített meg célpontokat. Az ellenlépések a hírhozókat sem kímélték: a közérdekű bejelentőket zaklatták és perbe fogták, az újságírókat börtönnel fenyegették.” Az NSA törvénye: „mindent összegyűjteni” - ennek jelében e-mailek, telefonhívások bontásában például: voltak napok, amikor Lengyelországból 3 millió hívást rögzítettek, az egyhónapos mutató szerint pedig 71 milliót. Egy 2012-es adat szerint mintegy 20 trilliárd kapcsolatot rögzítettek

csak amerikai állampolgárok között. A lehallgatás, a rögzítés világméretű, ami azt jelenti, hogy az USA földünk fő felügyelője, s a NATO mellett, az égi elektromosság láthatatlan szíján fogja a foglyait – az emberiséget. Ne higgyük, hogy bármi titkunkat őrizhetjük magunkban; valamennyi hírtovábbító társaság szolgáltatja az adatokat a nagy testvér titkosszolgálatainak.

E-mailból, maroktelefonból rögzítik immár, miről álmodon? S majd akták születnek...

Orwelli hivatkozással írja Freenwald: az USA kémállam, mert világméreteiben megfigyelési iparágat működtet: „tudatosítja: szavaink és tetteink bármikor utolérhetnek bennünket”. Az USA polgár- és demokráciaellenes, mert emberi szuverenitásunk erősítése helyett világ-felügyelőségének légkörében az egyénben „az alkalmazkodás kényszere működik”. Az obamai kormány pedig egyre titkosabban dolgozik: „A titkosság olyan, mint a vattaszobákban használt üvegfelület, amely csak az egyik oldalán átlátszó: az amerikai kormány látja, amit a világon mindenki más, köztük saját állampolgárai tesznek, azt azonban, hogy ő mit tesz, senki nem láthatja.” Mint írja a szerző: „a korlátlan hatalomgyakorlás”, a magánélet folyamatos és törvénytelen ellenőrzése az USA világhatalmi programja. Fegyverrel és lehallgatással az emberiség elleni folytatólagos merénylet állapotának feszültségében tartja a világot, akár csak az általa üldözött terroristák. Obama demokráciája voltaképp az USA világméretű terrorizmusának színjátéka. Az újkori rabszolgatartás globális szervezetsége. Az amerikai állam és a nemzet fogantatásának mélylélektani ihletében valami sajátos hazugság derül fel előttünk: 1776-ban, amikor az angoluralom ellen küzdő Jefferson megfogalmazza függetlenségi nyilatkozatát, birtokáról tizenhét fekete rabszolga megszökött, ugyanakkor Georges Washington farmjáról több tucat menekült el. Szabad Amerika! – harsonázza a fehérek társadalma, a négerrek pedig jogfosztott némaságban túrnek századokon át. Most éppen tüntetnek és gyűjtogatnak. A mai Amerika mániája, hogy virtuálisan rabosítsa a világot.

Illyés Gyula zsarnokság-verse az új évezredben: immár nemzetekre méretezett dimenzióban igazolódik: Ő mondja meg, ki vagy, és ki lehetsz...

Ne szépelegjük, kedves diplomácia: a kétpárti USA-ban nem az értékek, hanem a nagyhatalmi érdek dönt. Törvények fölötti önhatalmúság; mintha a Jóisten elrendeléséből intézhetné a világ ügyeit. A vietnami háború sokéves poklába bonyolódva az USA megsértette 1. saját alkotmányát; 2. a genfi egyezményt; 3. az ENSZ alapokmányát. Fél évszázad rendszerfelforgatásainak, háborúinak csaknem valamennyi alkalmát az USA törvények, egyezmények megszegése, felrúgása folytán indította. 2001. szeptember 11-ét követően az iraki háború a vegyi fegyverek birtoklásának világhazugságával kezdődött, s a „kivonulás” után Bagdadban ötezer „diplomata” maradt, de a helyzet súlyosabb, mint volt. S a térség is pokollá változott. Mert az iszlám kalifátus elvakultjai immár a világból szerveződő harcosokkal zsarnoknál is félelmetesebb, kegyetlen és kaotikus harcát a keresztény világ ellen totális háborúvá fokozta. Az iraki és az afganisztáni háborút nem számolva: 2001 óta az USA nemzetvédelmi kiadásai egybillió

dollárral nőttek. „Demokrácia”, „szabadság”, „diktatúra”, „terrorizmus” – alibi, pecsétes világmagyarázó ürügyek a beavatkozásra. Kijevben a majdani „forradalom”, vagyis a felfogatás ügynököstől, fegyverestől, az amerikai diplomáciának az antiszemita söpredék is fegyvertársa lehetett – ötmilliárd dollárba került. S hogy mi lesz majdan Ukrajnában? Az EU, melynek februári külügyminisztereinek béketeremtő egyezségét egy nap alatt elsöpörték, önti továbbra is a pénzt? Mert a velejéig korrupt klánok, családi érdekeltségek, szavazat-vásároltak gyűlevésze az új törvényhozás is. A kormányának három külföldi tagja van, s mit ád az obamai gondoskodás? Nincs egy pénzügyi alkalmas a hatvanmillió\$ Ukrajnában, mert az USA-állampolgárt importálnak.

Közel-Keleten ártatlan civilek ezrével pusztulnak, százezrével menekülnek otthonukból az örök reménytelenségbe. A „szabadság” hőseiről titkos felvételek, mobil telefonok dokumentumai: ne is soroljuk az emberi infernót, amelyet az amerikai katonák műveltek Közel-Keleten. Újra és újra igazolódik: fiatal voltából is következően az USA nem érti a kultúrákat és az országok hagyományait, s a maga mániája szerint akarja dobozoltatni a világot. A Szovjetunió megroggyant, s Clintonnak és Amerikának igen kedves volt a vodkamámorban tántorgó orosz elnök. Putyin ezt megelégette; Gorbacsov minap egy *BBC News* interjúban okkal kritizálva az orosz elnök demokráciaellenes lépéseit, joggal jegyezte meg: Amerika megmámorosodott az 1990 utáni fordulattól. Tony Judt ezt így fogalmazta: „Clinton és Blair alatt az atlanti térség az önelégültség foglya lett” (*Balsors ül e tájon*. Ford. Dankó Zsolt. Bp., 2012, Európa K.). S ha Gati-féle arrogancia uralja a magyar ügyeket, feltételezhetjük, más, nagyobb országok súlyos kérdéseit osztálynyi Gatik fenyegetik nyíltan vagy alattomosan. AZ USA telhetetlenségi nyomatékának réme telepedett a világra. Süket érzéketlenségben születhet olyan kormányzati, elnöki kényszerképzet, miszerint: „Szaud-Arábiában egy év alatt ötezer demokratát kell kiképezni” (Obama). Mintha a görögöktől számolva a demokrácia története csak képzésigényes feladata volna az emberiségnek és rendszereknek. Kínai és oroszfóbiájában az USA-nak naponta igazolni kell: a Demokrácia pedig mi vagyunk. Oszama Bin Ladent is éber demokratának képezte az amerikai titkosszolgálat. Aztán elvetemült terroristává változott. „Arab tavasz”? esztendőök óta négy évszakos káosz hurrikánja tombol; Szíriában három és fél éve polgárháború füstje teríti be az eget, talán már Asszad se tudja, hogy mely vidéken milyen hitű, fegyverzetű és érdekeltségű csapatok harcolnak.

Mr. André Goodfriend (továbbiakban: Lyóbarát) időleges ügyvivő Szíriából érkezett Budapestre. Egykor európaiként Thomas Mann látogatott hazánkba, most ketten élnek demokraták Magyarországon: Gyurcsány Ferenc és Lyóbarát.

SZABADSÁG TÉR Bizonyos: az elegyes szobrok állandó, szabadtéri tárlatának legnagyobb alkotása: az USA nagykövetsége előtt emelt rácskompozíció. Címet is gondolhatunk hozzá freudi célzattal: A rossz lelkiismeret. Rakéták s mindenféle csodafegyverek birtokosa, a szabadság példaállama egy terroristáktól nem

veszélyeztetett ország fővárosában bunkerré formálja magát. Pesten járja egy vicc: puccs kísértete járja be a világot, kivéve az USA-t, mert ott nincs amerikai követség. Budapesten épület van, nagykövetet egész évben nélkülöztünk, mert Collen Bell szappanopera-„szagértő” meghallgatásán penetránsan illatozta alkalmatlanságát, így jegelték kinevezését. Belpolitikai küzdelem okán? Meglehet, de Pesten, falazás nélkül, most profi és nyílt CIA-ügynök kellett, így érkezett Lyóbarát. Lássuk, hogy általa nagy „stratégiai szövetségesünk” őszi magyar fesztiválja miként formálódott? Nuland államtitkár kezdte az üzengetést (IX. 3.), aztán Clinton folytatta, akinek hitele latrinaájeres a világ előtt, hiszen elnökként szembehazudta az amerikai népet. Obama következett, aki emberjogi ügyekben Egyiptom színvonalára sorolt bennünket azzal a pökhendi illetlenséggel, hogy a magyar köztársasági elnöke éppen az USA-ban tartózkodott (IX. 25.). Ki tájékoztatta az elnököt? Lyóbarát mély tanulmányok nyomán tudatta elnökét az (i)gazságról. A norvég alap vizsgálata fokozta a hangulatot, melynek vezetőjét túlzott rendőri statisztériával látogatták meg hivatalában. Egyébiránt Móra asszony nem móríkálta magát: a KEHI anyagát visszautasította, s a bolydult napokban Obamával való kézfogása kifejezte: a viszály tétje emelkedőben. Az önkormányzati választáson harmadjára is bukott az USA baráti társasága. Lyóbarát azonmód sebességet váltott – és kezdődött az Amerikából kitiltott személyekről szóló folytatásos szappanopera. Korrupciós vádak folytán hivatalosan nem, magánemberként tiltottak ki kormányközeli állampolgárokat az USA-ból. A helyzet fokozódott a Lendvay utcában, ahol Lyóbarát mint érdeklődő megjelent. Egy tévébeszélgetésben Földi László, a titkosszolgálatok egykori műveleti igazgatója, aki rezzentlen arccal szokott volt értelmezni kérdéseket, most sejtelmes mosollyal említette: ismert játékok, hiszen az amerikai szakmai módszereket ő is tanulta. S hogy mit rejtett Lyóbarát vállán a táska?... nem folytatta – nyilván nem zsiros kenyeret, amit felesége csomagolt ozsonnára és vacsorára. Lyóbarát zsákkal és a nélkül, és szájával provokatív szereptévesztéssel fáradhatatlanul járta a tévéstúdiókat. Ilyet még külföldi diplomatától nem láttunk az elmúlt negyedszázadban. Angela Merkel kormánya nemrégiben hazatessékelt egy amerikai titkosszolgát, nekünk a kisebbségi önmérséklet kötelező: a Parlament előtt tüntetés elvadulván, a rendőrséget provokáló csúrhét egy gumibotütés sem érte (Lyóbarát felesége ellenőrizte), mert másnap a világ jajong, s Obama utasítására tán a Biztonsági Tanácsot hívják össze. Miközben a rendőrök őszi fekete-vadászata és a „független” ítélezés folytán amerikai városok lángolnak.

Ez is a szakma: Lyóbarát sejtelmes semmit mondással körbeszteppeli a tévéket, újságokat. Változatlanul lebegteti vádjait; képviselőkkel találkozik; semmitmondó papírt ad a külügynek, cinikusan hazudja, hogy követségének postázójában eltűnt a Legfőbb Ügyész levele. Legalább egy kérdés nem szólhatna hozzá: Kedves Lyóbarát! Ugyan titkosítottuk, hogy Önök a követségről lehallgatnak bennünket, de mondja már meg, füles iparosai milyen alapon sértik az ország, annak vezetőinek, polgárainak szuverenitását? A diplomácia szalonil-

leme szerint kussolni kötelező. Nyelvünket, kultúránkat nem ismerő amerikai diplomaták hada szervezkedik itt negyedszázada: Teller Ede, Szentgyörgyi Albert, Wigner Jenő és más magyar származású kiválóságok sikereire is büszke nemzet képviselőjében meglehetősen színvonaltalanság. A *New York Times* Brüsszelnek címzett szerkesztőségi cikkét vagy a korábbi elnökválasztáson megbukott szenátor alantas üzenetét ne bagatellizáljuk. Agytolulós beszédében dicsérte Lyóbarátot; és meggondoltan szerkesztette felháborodását. Obamát is támadta, és fenyegette Magyarországot. Nem a vietnami légnyomás folytán cifrázta: alighanem képzelte a jövőt: két év múlva már pártja diktál a világnak. Lyóbarát pedig tartósan itt szervezkedik, érdektelen ki a nagykövet.

Lehet-e a 2013-as Kijev Magyarországon? – több fórumon is már félik a holnapot. Ha Vietnamtól Irakon át Ukrajnáig áttekintjük az eseményeket, látható: az USA külügyi-titkosszolgálati és kormányzati politikája könnyen átfordul az irracionálisba. Ami káoszt, akár egy polgárháború apokaliptikus tragédiáját is ígérheti. Azért is, mert az USA nem érti Európát s Oroszországot sem. És nem is akarja érteni. Mert az USA multikulturális érdekek szerint diktál a világnak, mely kétszáz gazdasági, pénzügyi család érdekeltségében és Izrael politikájának foglyaként működik. „A multikulturalizmus lényegét tekintve: Európa-ellenes civilizáció” (Huntington: *Kik vagyunk mi?* Ford. Szabó László Zsolt. Bp., 2005, Európa K.). Molnár Tamás gondolata ehhez: „Egy igazi birodalom a maga túlláradozó szellemi ereje miatt törekszik uralomra; Amerikának csak technikai fölénye van, de alapvetően idegennek érzi magát ebben a világban, akár csak egy vak emberek szeme előtt ragyogó Új Jeruzsálem. A második gyengeség Európa alávetettsége Amerikának, amely miatt Európa nem mer önmagává lenni, és történelmi és metafizikai dimenzióit közös kulturális szemléletté tenni” (*Az atlanti kultúra kibontakozása*. Bp., 2006, Kairosz). Ezért fölösleges leltározni; a multiláncok, a biztosító társaságok, Lauder bukása és sértettsége, a paksi erőmű, a Déli Áramlat, a helikoptervásár kényszere?...! – ezért az USA programos támadása. Korrupció? Ugyan már... Amerika az atlanti olimpiát vesztetéssel szerezte meg; az iraki háborúba szállító élelmiszercegek botránya világhíressé lett; avagy mostanság Michael G. Grimm republikánus képviselő lehetett, miközben húsz vádpontban vizsgálják. Ennyit az USA morális érzékenységéről. Minden együtt is kevés a démonizáló hadjáratban, mert maga Orbán és pártja elűzendő, mely tévedéseivel együtt is a többség ragaszkodását tudja a hazában. Az USA és ügynöke Lyóbarát (s még hányan dolgoznak kollégái, Táncsics börtönéből alászállva!) maszkabálja tart még... – de éjfélkor leverhetik a csillárt, és a sötétben elszabadul az anarchia. Ránk gyúl a csűr, és nincs vészkiárat.

Az Akarat cselédei...? Ady prófécijája változatlan: örökös nyáréjszakában...

VÁLTOZATOK A HAZAÁRULÁSRA Illyés Gyula idézett észlelete történelmi tanulságok nyomán fogalmazódott. Az elmúlt évszázadban a hazai politikai-szemleli erők három alkalommal is külföldi együttműködéssel szervezkedtek: Kun Béla és bukott tanácsosai Bécsben ügködtek Magyarország blokádjáért;

Horthy korában katonák, politikusok, majd a nyilasok a hitleri Németországgal szövetkezve fosztották meg becsületétől az országot. S aztán a Moszkvából importált Rákosi-klikk, s követte őket a Kádár–Biszku–Apró-féle bolsevik hadosztály a szovjet tankok védelmével és a nagyhatalmak áldásával. Most népfrontos tágasságban egy újabb politikai szervezkedés: Gyurcsány Ferenc, Bajnai Gordon (igazoltan átmenetileg távol)-féle alakulatok mellett például a bölceleti tagozat, Konrád György, Heller Ágnes és szellemi szalonja a törvényes magyar kormány s főként vezetőjének a megbuktatásán már-már hisztérikus elvakultsággal fáradoznak („...az örült gög, az elvakultság és megbabonázottság csúcsa” – Hui-zinga). És Soros Gyuri bácsi is bizonyára nyitott bankszámlával pártolja a demokrácia gerillaharcosait. Meglehet: a megosztás terve is körvonalazódik: van elég tehetségtelen pecsovic a Fideszben is. Emlékezhetünk: az első polgári kormány idején egy szennycsatorna Tamáskája kedélyeskedett a kormányfő elleni merénylet esélyével. Azóta Azúrországban könyvesbolti kávézójának stekszéből múlatja az időt, és képzelgi a 2015-ös káoszt. Azidótt színházi előadás *Tartuffe*-öt asszociált a kormányfőre. Két éve tán, hogy politikai gyűlés záró attrakciójaként a kormányfő hungarocellból mintázott szobrát tébolyult dühvel darabolták. Színházi képpel folytassuk: Alföldi úr, aki „unja a politikát”, a *Danton halálát* bevallotta a kormányfőre asszociálta a Vígszínházban. Most hatalmas lepedő lóg a Szent István körüti műintézmény homlokzatán: Shakespeare: *Julius Caesar*. Rendező: Alföldi Róbert. Visszhangzik a történetből a Jós szava: „Őrizkedjél martius idusától.”

Aztán eljő martius idusa...

Tibor Fischer azt írja: a magyar százévenként bátorodik forradalomra. De nem folytatja: miniszterelnökeivel külső és belső elvetemültek gyakrabban végeztek.

ADVENT vasárnapjának hajnalán bekapcsolom a képernyőt: különböző egyházak méltóságai bibliai képekkel a várakozás és a készülődés szépségéről és próbatevő súlyáról beszélve Keresztelő Szent János példáját idézik. Az átmenet apostola, aki a Megváltó érkezését igazmondó próféciájával jövendölte, a heródesi korban börtönbe jutott, majd feje vétetett. Kis népek életében kivételes, hogy az apostoli nyíltság élettörvénnyé emelkedhet. Diktátumok, szövetségek hálójában Bethlen Gábor-i meggondolással követni az igazságot, s egyben csöndesen kutatni a megmaradás ösvényét. Amire olykor az égi mezőn fénylő csillagok vezetnek, máskor alagutak rejtik a bátorító haladás titkát.

Világol a második gyertya, s az emberi nemzet Csöndes éjét követően napalát is zsoldároznia óhajtjuk...